

ĮVADAS

Nuo 2020 m. įsigaliojo nauja Valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų, kurie orientuoja pedagogų kvalifikacijos tobulinimo institucijas organizuoti ilgalaikes (trunkančias ne trumpiau kaip 40 val.) kvalifikacijos tobulinimo programas, redakcija bei nauji Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro patvirtinti Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų 2020–2022 metų kvalifikacijos tobulinimo prioritetai. Nors šiuo metu stebima mokymosi formų įvairovė, vyrauja tradicinės neformaliojo mokytojų mokymosi formos, vis labiau mokyklų bendruomenėms ir kvalifikacijos tobulinimo proceso organizatoriams suvokiama ilgalaikių (tęstinių) kvalifikacijos tobulinimo programų, orientuotų į rezultatą – patobulintas pedagogų kompetencijas ir jų raišką praktikoje – prasmė ir nauda.

Nacionalinė švietimo agentūra, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. V-2 „Dėl įgaliojimų Nacionalinei švietimo agentūrai suteikimo“ ir Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2021 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. VK-159 „Dėl valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo stebėsenos vykdymo aprašo patvirtinimo“, įgyvendina pedagogų kvalifikacijos tobulinimo (toliau – PKT) stebėseną, kurios tikslas – nustatyti šalies PKT būklę, analizuoti, prognozuoti jos kaitą, planuoti galimas priemones PKT sistemos veiksmingumui sustiprinti.

Bandomajame pedagogų kvalifikacijos tobulinimo stebėsenos tyrime dalyvavo 9 savivaldybės: Jurbarko r., Kauno m., Klaipėdos m., Kretingos r., Marijampolės, Radviliškio r., Šiaulių m., Varėnos r., Vilkaviškio r. Tyrimo dalyviai – savivaldybių administracijų švietimo padalinių ir akredituotų švietimo pagalbos institucijų, vykdančių pedagogų kvalifikacijos tobulinimo procesus, atstovai. Savivaldybių įsteigtų institucijų vykdoma pedagogų kvalifikacijos tobulinimo veikla dažniausiai yra viena pagrindinių jų vykdomų veiklų, tačiau institucijos vykdo ir daugelį kitų, steigėjo numatytų funkcijų.

PKT stebėsenos bandomojo tyrimo dalyviai, remdamiesi 2020 m. PKT veiklų duomenimis, išbandė PKT stebėsenos kriterijus ir rodiklius, kurie pasibaigus tyrimui bus koreguojami, tobulinami. Savivaldybių administracijų švietimo padaliniams ir akredituotoms pedagogų kvalifikacijos tobulinimo institucijoms parengtos bendrojo ugdymo mokyklų įsivertinimo ir pažangos duomenų analizės bei pateiktos rekomendacijos, kaip naudotis šiais duomenimis planuojant pedagogų profesinio tobulėjimo veiklas.

Vykdam PKT stebėsenos bandomąjį tyrimą – analizuotas pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kontekstas remiantis Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenimis bei 9 PKT stebėsenos bandomajame tyrime dalyvaujančių savivaldybių PKT būklė: indėlio, procesų ir rezultatų rodikliai.

Naudoti ŠVIS surinkti Lietuvos konteksto duomenys: pedagoginių darbuotojų skaičius, pedagogų pasiskirstymas pagal lytį, darbo stažą, kvalifikacines kategorijas, informacija apie lėšas, skirtas ir panaudotas pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti. Pagal šiuos duomenis parengta pedagogų kvalifikacijos tobulinimo konteksto apžvalga.

Tyrimo dalyvaujančios savivaldybės pateikė indėlio, procesų ir rezultatų rodiklius apibūdinančius duomenis (žr. 1 lentelėje).

1 lentelė. Indėlio, procesų, rezultatų rodiklius apibūdinantys duomenys

INDĖLIS
Pedagoginių darbuotojų, pasinaudojusių Švietimo įstatymo suteikta teise 5 dienas per metus kvalifikacijai tobulinti, skaičius:
Pedagogų skaičius
Pagalbos mokiniui specialistų skaičius
Vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų skaičius
Finansiniai ištekliai:
Biudžeto lėšos, tenkančios pedagogų kvalifikacijai tobulinti
Vienam pedagogui skirtos biudžeto lėšos kvalifikacijai tobulinti
Vienam pedagogui panaudotos lėšos kvalifikacijai tobulinti
Kitų šaltinių lėšos, panaudotos pedagogų kvalifikacijai tobulinti
PROCESAI
Vykdytos programos pagal prioritetus ir jų kryptis:
Vykdytų programų skaičius
Vykdytų programų dalyvių skaičius
Prioritetines kvalifikacijos tobulinimo programas (trukmė ne mažiau kaip 40 akad. val.) įgyvendinę (vykdę) lektoriai:
Aukštųjų mokyklų dėstytojų, mokslininkų skaičius
Pedagogų praktikų skaičius
Prioritetinių programų (trukmė ne mažiau kaip 40 akad. val.) duomenys pagal tikslinę grupę:
Prioritetinių programų, skirtų vadovams, jų pavaduotojams ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjams, skaičius; programų dalyvių skaičius
Prioritetinių programų, skirtų ikimokyklinio ugdymo mokytojams, skaičius; programų dalyvių skaičius
Prioritetinių programų, skirtų priešmokyklinio ugdymo mokytojams, skaičius; programų dalyvių skaičius
Prioritetinių programų, skirtų pradinio ugdymo mokytojams, skaičius; programų dalyvių skaičius
Prioritetinių programų, skirtų pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojams, skaičius; programų dalyvių skaičius
Prioritetinių programų, skirtų pagalbos mokiniui specialistams, skaičius; programų dalyvių skaičius
Prioritetinių programų, skirtų neformaliojo vaikų švietimo pedagogams, skaičius; programų dalyvių skaičius
Prioritetinių programų, skirtų profesijos mokytojams, skaičius; programų dalyvių skaičius
Prioritetinėse programose (trukmė ne mažiau kaip 40 akad. val.) dalyvavusių mokytojų pagal ugdomuosius dalykus (dorinio, meninio, fizinio, gamtamokslinio ir socialinio ugdymo, matematikos, informacinių technologijų, lietuvių kalbos ir literatūros, kitų gimtųjų kalbų ir užsienio kalbų) skaičius
PKT programų prieinamumas pedagogui (atviras klausimas „Aprašykite PKT programų prieinamumą pedagogui (informacijos viešinimas, sklaida, PKT renginių organizavimas derinantis prie mokytojų darbo grafiko, darbo vietos ir pan.) iki 100 žodžių“)
PKT renginių pagal programas, kurių trukmė ne mažesnė kaip 40 akademinių valandų, vykdytų nuotoliniu būdu, procentinė visų renginių dalis (proc.)
REZULTATAI
PKT proceso poveikis ugdymo kokybei užtikrinti ir mokinių pasiekimams gerinti (atviras klausimas – „Parašykite, kokį matote PKT proceso poveikį ugdymo kokybei užtikrinti ir mokinių pasiekimams gerinti, pavyzdžiui:
1. Nacionaliniams mokinių pasiekimų patikrinimų (NMPP) rezultatams;
2. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (PUPP) rezultatams;
3. Brandos egzaminų (BE) rezultatams;
4. Mokytojų, pasinaudojusių 5 dienomis kvalifikacijai tobulinti, ugdytinių, pasiekusių pagrindinį ir aukštesnįjį metinių rezultatų lygmenį, procentinės dalies pokytis per 2 pastaruosius metus;
5. Kiti PKT proceso poveikio aspektai, kuriuos pastebėjote.“).

Pažymėtina, kad savivaldybių kontekstai labai skirtingi, todėl pedagogų kvalifikacijos tobulinimo stebėsenos duomenys tarp savivaldybių nelygintini.